MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajain äänenkannattaja – Perustettu 1916
Päätoimittaja Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt Jussi Martikainen, Tiina Taipale

Oppositiosta ei ole helppo huudella. Pikemminkin mieli tekisi itkeä.
OUTI ALANKO-KAHILUOTO ILKASSA

Kiinan-vientiluvat jo aika saada kuntoon

Suomalaisten suurten lihatalojen vuosia jatkuneet ponnistelut saada lihaa myytyä Kiinaan eivät näytä tuottavan tulosta. Lihataloilla ja suomalaisilla viranomaisilla on eri käsitykset viennin esteistä. (MT 15.6.)

Lihatalojen mielestä Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ei toimi riittävän ripeästi, jotta myyntiluvat saataisiin kuntoon.

Evira puolestaan sanoo, ettei se voi toimia asiassa ennen kuin kiinalaiset ovat lähettäneet viime elokuisen tarkastuskäyntinsä loppuraportin. Kansainväliset pelisäännöt edellyttävät tätä.

Lihayhtiö HK Scanin toimitusjohtajan Hannu Kottosen mukaan suomalaisviranomaisten toiminta ei vastaa kiinalaisosapuolen odotuksiin. Kiinalaisten kanssa pitää käydä asiat läpi saman pöydän ääressä kirjeiden lähettelyn sijaan.

Kaikki ovat yksimielisiä Aasian kasvavan talousjätin markkinoiden tarjoamista mahdollisuuksista. Kiinasta haetaan lihalle kokonaan uusia markkinoita sekä korvaavaa kohdetta Venäjän tyrehtyneelle viennille.

Suomalaisyritysten kansainvälistymistä tukeva Finpro arvioi, että suomalaisten ruokavienti Kiinaan voi kasvaa useilla sadoilla miljoonilla euroilla lähivuosina, jos lupa-asiat ratkeavat. Sianlihan ohella Finpro toivoo mahdollisuutta myös maitotuotteiden vientiin.

Aasialaiset asiakkaat arvostavat pohjoismaisen lihan puhtautta, turvallisuutta ja vastuullista tuotantoa. Yksi esimerkki on Suomen nollatoleranssi salmonellan suhteen, mikä on harvinaista jopa Euroopassa.

Vientilupien vitkastelun aiheuttamaa piinan lihataloissa ymmärtää, sillä niillä on kiire varautua tulevaan.

Lihatalo HK Scan kertoi huhtikuussa perustavansa paikallisen myyntiyhtiön Hong Kongiin tämän vuoden aikana. Lisäksi Kiinaan avataan myyntiyhtiö heti, kun viranomaiskäsittely Suomessa on valmis ja vienti Suomesta Kiinaan saadaan käynnistettyä.

Samoin toinen suuri suomalainen lihanjalostaja, Atria on suunnitellut Kiinan-viennin aloittamista jo vuosia.

HK Scan kutsuu Hong Kongin myyntiyhtiöön mukaan myös muita suomalaisia ja pohjoismaisia elintarvikeyrityksiä, kunhan yhteinen sävel löytyy. Myyntiyhtiön kautta lihaa ei kuitenkaan saada paikallisille markkinoille, vaan eri tuotantolaitoksille ja lihatuotteille vaaditaan omat luvat.

Lupaa sianlihan viennille Kiinaan odotetaan.

Yhteistyön soisikin viriävän HK:n ja Atrian välillä, sillä Aasiaan kannattaisi mennä yhdessä. Pienet ja keskisuuret yritykset kaipaavat kumppania, mutta jopa suuri pohjoismainen lihayritys on liian pieni toimiakseen tehokkaasti kiinalaismarkkinoilla.

Valtion johdossa nähdään markkinoiden avautumisen arvo. Edellisen hallituksen ulkomaankauppaministeri Lenita Toivakka (kok.) matkasi Kiinaan purkaakseen juuri lihanviennin esteitä tammikuussa. Lisäksi hallinnolle ja tutkimukselle jaettiin rahaa liki pari miljoonaa euroa elintarvikeviennin edistämiseen.

On toivottavaa, että myös Eviran viranomaiset tekisivät nyt kaikkensa saadakseen jumiutuneet lihan vientiluvat kuntoon. Jos luvan myöntäminen edellyttää henkilökohtaista kanssakäyntiä, sellainen on järjestettävä.

Kiinan markkinoiden avautuminen ei automaattisesti merkitse yhtäkkistä kultakaivosta suomalaiselle lihantuotannolle. Hintakilpailu on monasti kovaa ja suomalaisviejillä on paljon opeteltavaa paikallisesta toimintakulttuurista. Markkinat ovat kuitenkin valtavat ja lihan kulutus kasvaa nopeasti. Länsimaisia tuotteita arvostavilla rikkailla on myös rahaa.

Ahdingossa elävä suomalainen lihaketju kaipaa kipeästi piristysruiskeita. Viennin avautuminen jättimarkkinoille voisi olla yksi myönteinen viesti, joka valaa uskoa suomalaistuotannon tulevaisuuteen.

Eviran tehtävä kaikkensa Kiinan-viennin avaamiseksi.

Kudrin vei huomion

Presidentti Sauli Niinistön Kultaranta-keskustelut saivat hieman ikävän sävyn, kun seminaarin venäläisvieras Aleksen Kudrin ilmoitti Venäjän vaativan takuita siitä, ettei Nato laajene sen rajoille.

Entinen finanssiministeri Kudrin oli yksi kolmesta Kultarannan ulkomaalaisvieraasta. Muita olivat USA:n entinen varaulkoministeri Strobe Talbott ja saksalainen turvallisuuskonferenssin johtaja Wolfgang Ischinger.

Niinistö oli halunnut paikalle kolmikon eri mahtimaista, jotta keskustelu olisi tasapainoista. Nyt näyttämöä hallitsi Kudrin, monen läsnäolijan pettymykseksi.

Kudrin on arvostettu talouspoliitikko mutta ei ole tunnettu ulkopoliitikkona. Hän on arvostellut kipakasti Putinin talouspolitiikkaa, mutta on ulkopolitiikassa Kremlin linjoilla. ”Kudrin oli pelkkä Putinin äänitorvi”, entinen puolustusministeri Carl Haglund (r.) summasi.

Kudrin sanoi puhuvansa yksityishenkilönä, mutta ei jäänyt epäselväksi, että hän kertoi Kremlin tunnot. Viesti oli selvä – ja tuttu: Suomen ei pidä hakeutua Natoon.

Ulkomaalaisvieraiden osuus oli seminaarin julkista osaa, ja Kudrin puhui myös venäläiselle yleisölle. Suomen aseman kannalta maailmalle syntyi kuitenkin vähintään kiusallinen asetelma: Kremlin puhemies varoittaa Niinistön Moskovan-vierailun alla Suomea menemästä Natoon – ja melko pian sen jälkeen, kun tasavallan uusi hallitus on ottanut Nato-option ohjelmaansa.

Niinistö itse reagoi Kudrinin puheeseen nopeasti joskin epäselvästi. Oli kuitenkin tärkeää, että hän tarttui asiaan, eikä antanut sen jäädä yksin hallitsemaan seminaariantia.

Suomen Nato-jäsenyys on Suomen ja Naton välinen asia. Suomi pohtii asiaa omista turvallisuuslähtökohdistaan. Jos Suomi liittyy Natoon, se ei lisää epävakautta sen enempää kuin esimerkiksi Norjan jäsenyys.

YLIÖ

Sateinen kevät kiristää viljelijöiden pinnaa

Sateinen kevät on viivästyttänyt kevätkylvöjä. Säätiedotuksia seuratessa viljelijöiden hermoja ovat kiristäneet maatalouspolitiikan asettama kylvöjen takaraja. Viime maanantaina oli viimeinen mahdollisuus muuttaa tukihakemusta, mikäli alkuperäisiä suunnitelmia ei pystytty toteuttamaan. Jos alkuperäisiä tai muutettuja suunnitelmia ei pystytä toteuttamaan kesäkuun loppuun mennessä, viljelijöitä uhkaa tukien menetys, ellei viivytys johdu ylivoimaisesta esteestä.

Mikäli viljelijä toivoo välttävänsä tukimenetykset, on hänen Maaseutuviraston 11. kesäkuuta julkaistun tiedotteen mukaan: annettava tietoja viranomaista tyydyttävällä tavalla poikkeuksellisista olosuhteista, kuten alueen sademäärästä tai toimitettava esimerkiksi valokuvia.

Nykyisessä järjestelyssä viljelijä siis itse määrittelee ylivoimaisen esteen ja arvioi onko raja ylitetty omalla tilalla. Viranomaiset hyväksyvät, jos viljelijän toimittamat tiedot tyydyttävät. Mitä tämä tarkoittaa? Onko järjestely oikeudenmukainen ja tasapuolinen?

Nykyjärjestely ei kenenkään etu

Perimmäinen kysymys maataloutta uhkaavista sääilmiöistä keskusteltaessa on, kuinka paljon on paljon ja paljonko on liikaa? Näiden kysymysten äärellä ollaan myös tänä keväänä, kun byrokratian joustamattomuus kohtaa oikuttelevat sääolosuhteet. Keskustelua on käyty ylivoimaisen esteen määrittelystä. Uusi Maa- ja metsätalousministerikin kysyi blogissaan viime sunnuntaina: ”Ovatko runsaat sateet ylivoimainen este?” Maalaisjärjen mukaan kyllä ovat.

Epävarmaa kuitenkin on noudattaako yksittäisen viljelijän maalaisjärki viranomaisten maalaisjärkeä. Lisäksi valitettavaa on, että ensimmäisen takarajan jo mentyä umpeen ylivoimaisen esteen määrittely on myöhäistä. On selvää, että ylivoimainen este olisi määriteltävä ennen kuin tilanne on päällä.

Nykyinen järjestely ei ole kenenkään etu. Epätietoisuus rasittaa viljelijöitä. Muutoksien tekeminen viljelysuunnitelmiin viime metreillä on vaikeaa ja lisää byrokratiaa. Hallinto ja poliitikot eivät osaa antaa selkeitä vastauksia, mikä lisää tyytymättömyyttä ja epäluottamusta osapuolten välille. Pahimmassa tapauksessa aikarajojen lähestyessä epävarmuus ajaa kylvämään hampaat irvessä liian märkään peltoon. Tästä kärsii pellon tuottavuus ja kasvukunto pitkäksi aikaa.

Työ on aloitettava heti, mikäli vuodelle 2016 halutaan luoda sääindeksi ylivoimaisen esteen määrittelemiseksi.

Sääindekseistä ratkaisu

Maailmalla maatalouden sääriskeihin liittyviin kysymyksiin on kehitetty lukuisia ratkaisuja. Osa niistä on erittäin käyttökelpoisia, eivätkä ne jätä tulkinnanvaraa eri osapuolille. Juuri tulkinnan varasta eroon pääsy ja selkeiden päätösmekanismien luonti pitäisikin nyt olla tavoitteena norminpurkutalkoiden hengessä.

Yksi ratkaisukeino ylivoimaisen esteen määrittelyyn olisi sääindeksivakuutuksissa käytetyn sääindeksin käyttöönotto. Yksinkertaisimmillaan sääindeksi toimisi niin, että säämuuttujien, kuten sademäärän, ollessa tietyssä asennossa todetaan että ylivoimaisen esteen määritelmä täyttyy. Maalaisjärjen ja maatalushallinnon tulkinnanvaraista soveltamista ei tarvitse tehdä. Sen sijaan voidaan tukeutua suoraan sääindeksiin, joka on kolmannen osapuolen mittaama ja siten auktorisoitu.

Käytännössä järjestelmä toimisi niin, että indeksin ylittäessä etukäteen määritellyn rajan, hallinto ilmoittaisi ylivoimaisen esteen olevan voimassa. Näin ollen sateen vaikeimmin piinaamilla alueilla tukihaun suunnitelmia ei tarvitsisi noudattaa ja viljelijältä riittäisi ilmoitus oman harkinnan kautta kylvämättä jääneistä lohkoista. Sääindeksin tulisi olla julkisesti kaikkien tarkasteltavissa esimerkiksi Ilmatieteen laitoksen nettisivuilla. Sopiva tarkkuus sääindeksin tarkkailuun voisi olla esimerkiksi kuntataso.

Sääindeksistä hyötyvät kaikki

Keskeisin etu sääindeksien käytössä on se, että tilanteen ollessa päällä ei tarvita tulkintaa ylivoimaisesta esteestä. Tulkinta voi aina johtaa erimielisyyksiin ja siitä tuskin koskaan seuraa mitään hyvää.

Toinen keskeinen etu on, että viljelijöiden ei tarvitse elää stressaavassa epävarmuudessa ja pelätä tukimenetyksiä. Kun ylivoimaisen esteen indeksin raja on ylitetty, ei enää tarvitse miettiä, pitääkö kylvöt nyt väkisin tehdä vai voinko käyttää maalaisjärkeä. Sen sijaan katseen voisi suunnata hyvissä ajoin tulevaan syksyyn.

Kolmanneksi paperin pyöritys ylivoimaisen esteen todistelusta jää kokonaan pois, kun jokaisen viljelijän ei enää tarvitse erikseen arvioida onko juuri minun maalaisjärkeni samalla tasolla kuin viranomaisten maalaisjärki.

Neljäs selkeä hyötyjä on ympäristö. Sääindeksit voidaan tutkimuksen keinoin asettaa niin, että ne ovat yhteiskunnan kannalta optimaalisessa kohdassa. Sääindeksin täytyttyä ei ole ympäristö huomioon ottaen yhteiskunnan kannalta järkevää mennä kylvötöitä tekemään.

Indeksin luominen aloitettava heti

Työ on aloitettava heti, mikäli vuodelle 2016 halutaan luoda sääindeksi ylivoimaisen esteen määrittelemiseksi. Indeksin tulee olla läpinäkyvä ja viljelijöiden hyväksymä. Ilmatieteen laitos julkaisee kattavat säätilastot joiden pohjalta hallinto voi antaa vuoden 2016 kylvöille tutkimustietoon perustuvan ylivoimaisen esteen määritelmän. Epävarmuus hälvenee, ja samalla poistetaan muutama hammas viljelijöitä jäystävästä byrokratian rattaasta.

Petri Liesivaara
Kirjoittaja on Luonnonvarakeskuksen tutkija.

RAHIKAINEN

KOLUMNI: MIKAEL PENTIKÄINEN

Terve talous tuo turvallisuutta

Tilanne on monessa mielessä vakava. Kun talous on sekaisin, myös turvallisuus kärsii.

Työmarkkinajärjestöt saivat sovittua maanantaiaamuksi työllisyys- ja kasvusopimuksen optiovuoden palkankorotukset. Sopu syntyi työmarkkinoiden tapaan viime tipassa, mutta syntyi kuitenkin.

Sopimus oli järjen voitto. Se rauhoittaa työmarkkinatilannetta hetkeksi ja helpottaa talouden tervehdyttämistä. Se tuo vakautta ja ennustettavuutta.

Ostovoimaa sopimus ei käytännössä lisää, koska työttömyysvakuutusmaksujen korotus syö vähäiset palkankorotukset.

Jokainen tietää, että Suomen taloutta sopimus ei yksin korjaa. Suomen taloustilanne on edelleen erittäin heikko.

Tilanne on monessa mielessä vakava. Kun talous on sekaisin, myös turvallisuus kärsii. Se on vaarallista Euroopassa, jota ”ei ympäröi vakauden, vaan konfliktien ja epävarmuuden kaari”, kuten presidentti Sauli Niinistö sanoi Kultarannassa.

Terve talous on parasta turvallisuuspolitiikkaa. Se myös vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. ”Talouden kehitys ja yhteiskunnan eheys ovat myös ulkoisen asemamme kivijalkoja”, presidentti muistutti.

mikael.pentikainen@mt1.fi
@jmpentikainen

Viime viikkojen keskustelun perusteella Suomen talouden todellinen tila on unohtunut monelta, valitettavasti.

Suomen talous kasvaa tällä hetkellä kaikkein hitaimmin heikosti kasvavassa Länsi-Euroopassa. Esimerkiksi kriisimaa Kreikan talous kasvaa nopeammin. Pari vuotta sitten kriisin partaalla olleen Espanjan talous kasvaa jopa viisi kertaa rivakammin.

Ennusteyhteenveto povaa Suomeen 0,5, Kreikkaan 0,7 ja Espanjaan 2,5 prosentin kasvua. Ruotsi kehittyy Espanjaakin nopeammin, 2,7 prosenttia.

Keski- ja Itä-Euroopasta Suomen takana ovat Venäjä ja Ukraina, jotka supistuvat. Sota pahentaa tilannetta.

Myös teollisuustuotantomme on jäänyt jälkeen kilpailijamaistamme. Esimerkiksi teknologiateollisuuden liikevaihto on laskenut 20 miljardia euroa vuodesta 2008. Se vastaa kymmentä Valiota tai neljää Metsäliittoa.

Työpaikkoja teknologiateollisuudesta on hävinnyt 2008 jälkeen 53000.

Samaan aikaan Suomen kuntien ja valtion alijäämä on noin kymmenen miljardia euroa. Elämme tulevien sukupolvien verovaroilla. Näin ei voi jatkua.

Jos haluamme Suomen kukoistuksen tielle, tarvitsemme kilpailukykyä. Ilman sitä Suomen yritykset eivät menesty maailman kovassa kilpailussa.

Työllisyys- ja kasvusopimuksen optiovuosi ja sen tuoma maltillinen palkkalinja on yksi askel pitkällä matkalla kilpailukyvyn parantamiseksi, mutta vain yksi. Tarvitaan lisää.

Erittäin tärkeä on yhteiskuntasopimus, jolla hallitus haluaa parantaa tuottavuutta alentamalla yksikkötyökustannuksia viisi prosenttia.

Hallitus voi sopia keskusjärjestöjen kanssa yhteiskuntasopimuksen isot linjat. Tarkempi sisältö vaatii liittojen sopimista. Kun asiat ovat vaikeita, prosessi ei ole varmasti helppo.

Sopimuksen tuottavuustavoitteita voidaan edistää joko sopimalla tai sanelemalla. Ensin mainittu on hyvä tie, jos se tuo kestäviä tuloksia ja sen avulla vältetään työmarkkinasodat.

Jos tuloksia ei tule työmarkkinapöydissä, talouden kestävä pohja pitää hakea hallituksen voimin niillä keinoilla, jotka sillä on käytössä.

Jos sopimusta ei synny, hallitus tekee 1,5 miljardin edestä lisäleikkauksia ja veronkorotuksia. Kummatkin ovat kipeitä, ja ne leikkaavat myös kasvua.

Siksi sopimisen tie olisi parempi.

Hallitus haluaa yhteiskuntasopimuksen ehdotuksen heinäkuussa. Järjestöjen pitäisi käsitellä sopimus elokuussa.

Jotkut ay-johtajat haluavat siirtää neuvotteluja kesään 2016. Näin järjestöt saisivat samaan pöytään myös palkka-asiat. Lisäaika antaisi myös aikaa tiivistää ay-liikkeen rivejä.

Lisäaikavaateet ovat ymmärrettäviä ay-liikkeen kannalta, mutta Suomen taloutta ne eivät edistä. Mitä nopeammin sopimus syntyy, sen parempi.

Lisäaikaesityksellä järjestöt testaavat myös hallituksen lujuutta. Työttömyysturvaleikkauksissa hallitus antoi periksi, kun paine kasvoi. Se saattoi olla viisautta työllisyys- ja kasvusopimuksen synnytyksessä.

Toivottavasti se ei ollut merkki siitä, että hallitus taipuu muuallakin, kun metakka nousee ja vastatuuli yltyy.

LEHTIKATSAUS

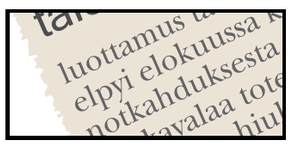

Paikallisliikenne matelee

Etelä-Suomen Sanomat pitää linja-autoliikenteen vapauttamista malliesimerkkinä sääntelyn purkamisesta. Paikallisliikenne kaipaa silti vetoapua.

”Myönteistä kaukoliikenteen kilpailun avaamisessa on myös se, että se on lisännyt monin paikoin maakuntien ja myös syrjäisempien seutujen linja-autoliikennettä.”

”Kaukoliikenteessä vauhti on hurjaa, mutta paikallisliikenne matelee, erityisesti pienillä paikkakunnilla, missä bussiliikenne on riippuvainen valtion ja kuntien rahoituksesta. Tilanne saattaa jopa heiketä, koska matkustajamäärät vähenevät samoin kuin joukkoliikenteen saama tuki. Paikallisliikenteen piristämiseksi kaivataan uusia ratkaisuja.”

Huono ostopaikka

Savon Sanomien mukaan todennäköisyys saada väärennettyjä lääkkeitä Suomessa on olematon, jos ostopaikka on laillinen jakeluketju. Sen sijaan internetti on huono ostopaikka lääkkeille.

”Samoin ulkomailla kannattaa varmistua, että lääkkeitä hankkii laillistetuista apteekeista. Tosin ulkomaillakin tilanne voi olla Suomea häilyvämpi, koska apteekkien hankintajärjestelmä ei ole yhtä suoraviivainen.”

”Suomen nykyistä apteekkijärjestelmää on moitittu tehottomaksi. Ala on vahvasti säännelty, ja kilpailua on moitittu riittämättömäksi.

Totta on, että esimerkiksi apteekkien määrän rajoittamista on syytä pohtia. Kilpailun lisääminen ei kuitenkaan saa tapahtua tinkimällä lääkehuollon turvallisuudesta.”